

Vojko Kuzma

AMERIŠKI NOVODOBNI KONCEPT JEDRSKEGA ODVRAČANJA

Bore malo je ostalo od nekdanje zamisli ameriškega predsednika in Nobelovega nagrajenca za mir, Obame. Dejstvo pa je tudi, da so ZDA prav v času Obame in njegove zamisli o svetu brez jedrskega orožja - kot zaželenemu idealu, sprejele program dolgoročnega posodabljanja svojih jedrskih orožij v znesku skorajda tisoč milijard dolarjev. Samo v času med 2017 in 2026, bodo ZDA za vzdrževanje in posodabljanje svojih jedrskih sil porabile približno 400 milijard dolarjev.

Z letošnjim programom NPR 18 (*Nuclear Posture Review 2018*), Trumpova administracija praktično zgolj nadaljuje s programom posodabljanja ameriškega jedrskega orožja začetim v času Obame. Temeljni ameriški cilj je ohraniti obstoječo ameriško jedrsko oborožitev na strateški in pod strateški ravni, to je podaljšati njegovo uporabnost, izboljšati zmogljivosti in dolgoročno vpeljati še bolj učinkovite sisteme. ZDA zato razvijajo različne nove sisteme bojnih glav, in tudi jedrske bojne glave z manjšo močjo, s čemer naj bi razširile spekter njihovega odvrčanja (potencialne uporabe) in tudi na nek način medsebojno povezale svoje konvencionalne in jedrske oborožitvene zmogljivosti.

ZDA tako med drugim načrtujejo, da približno 400 kopenskih medcelinskih raket (ICBM) tipa *Minuteman III*, ki trenutno nosijo eno bojno konico (glavo) do 2029 nadomestijo z novim sistemom v okviru Programa kopenskega jedrskega odvrčanja, in da hkrati posodobijo okoli 450 raketnih silosov za tovrstni kopenski sistem. Praktično sočasno, to je okoli 2030 bodo ZDA uvedle tudi nove raketne konice za ICBM.

Načrtujejo tudi, da uporabnost 234 balističnih raket, ki so nameščene na jedrskih podmornicah (SLBM) podaljšajo do 2042. Sočasno bodo v naslednjih nekaj letih razvijali nove in do 2019 bodo zaključili podaljšano uporabo bojnih konic z več glavami W67-1. Bojna konica (SLBM) W88 bo do 2024 dobila novo različico.

Do 2031 bodo 14 podmornic tipa Ohio nadomestili z najmanj 12 sodobnejšimi tipa Columbia.

april 23, 2018

46 težkih bombnikov B-52 H in pa 20 ultra hitrih bombnikov B-2 A bodo do srede 2020-ih nadomestili z novimi bombniki tipa *stealth B-21 Raider*. Sočasno bodo obnovili zračne tankerje, s pomočjo katerih lahko ZDA praktično delujejo na neomejenih razdaljah na katerem koli delu sveta.

Z 2031 bodo zaključili uporabo bojnih konic W80-4 za letalsko lansirne manevrirne rakete (ALCM). Hkrati načrtujejo uvedbo manevrirnih raket velikega dometa (LRSO). Posodobili bodo natančnost in življenjsko dobo težkih bomb kot sta B61 in B83-1.

V bodoče bodo posodobili tudi pomorsko (ladijsko, podmorniško) lansirne manevrirne rakete (SLCM) srednjega dosega in jih oborožili z jedrskimi konicami.

Že v času Obamine administracije so sprejeli odločitev, da bojno letalo za dvojno rabo (konvencionalno, jedrsko) F-15 E zamenjajo s sodobnejšimi F-35 kategorije *stealth*. Okoli 700 težkih jedrskih bomb bodo prilagodili za uporabo na novih strateških bombnikih in letalih z regionalnim doletom.

Aktualni ameriški jedrski pregled predvideva tudi izboljšano odpornost in zmogljivost sistemov poveljevanja na področju jedrskih orožij, vključno glede zgodnjega opozarjanja, odkrivanja, in vodenja (nadzora) pri zaščiti pred napadi. Hkrati bodo ZDA okrepile vlaganja v raziskave in razvoj, ki naj bi na eni strani ohranil strateško dominacijo ZDA na področju jedrskih orožij, in na drugi strani omogočil razvoj novih tovrstnih orožij.

Posodabljanje vseh treh komponent ameriške jedrske triade (kopenske, pomorske, letalske jedrske sile) ostaja na eni strani zavezano strateškimi pragovom (omejitvam), kot jih določa novi ameriško - ruski START II iz aprila 2010. Kot je znano, omenjeni ameriško-ruski bilateralni sporazum omejuje število 1550 aktivnih jedrskih bojnih konic za obe strani, kar je za 30 odstotkov manj, kot je določala izvorna pogodba. Od tega lahko imata obe strani 700 nameščenih medcelinskih raket, kar je še enkrat manj kot v prvotnem STRAT-u, in 800 nameščenih ali ne nameščenih nosilcev medcelinskih raket.

april 23, 2018

Tako kot drugod, tudi na tem področju tehnološki razvoj prehiteva dogovorjene dimenzije. Sodobni strateški bombniki lahko denimo nosijo tudi do 20 manevrskih raket in 16 težkih bomb, kljub temu pa se po sporazumu štejejo za en lansirni sistem.

Sporazum tudi ne določa števila tako imenovanih ne nameščenih bojnih konic, prav tako ne omejuje ali ne določa taktičnih jedrskih orožij. Po ocenah, imajo ZDA trenutno nameščenih 4200 kosov jedrskih orožij, v "rezervi", to je ne nameščenih pa še okoli 2800. Rusija naj bi imela skupno nekaj več, in sicer okoli 7000 jedrskih konic. Kitajska, Francija in Velika Britanija imajo med 200 do 300 jedrskih orožij, Indija, Pakistan in z veliko verjetnostjo in gotovostjo tudi Izrael pa nekje med 80 in 140 bojnimi konicami. Severna Koreja je posebna kategorija, ker ni jasno, ali je uspela premotiti vse tehnične težave in uspela glede same operabilnosti raketnega (balističnega) jedrskega orožja, šteje pa se, da ima med 10 do 20 kosov jedrskih orožij.

Treba je priznati, da sta obe jedrski supersili od časa hladne vojne dalje, občutno zmanjšali svoj jedrski arzenal. A osnovna naloga jedrskega orožja v odnosih med obema ostaja nespremenjena, in sicer v zagotavljanju vzajemnega uničenja. Hkrati se z manjšim številom jedrskih orožij zelo povečuje njegova moč, pa tudi kvaliteta. Posamezno jedrsko orožje že na za nekaj stokrat ali več presega uničujočnost denimo v Hirošimi uporabljene bombe.

ZDA so s povečanjem dometa letalskih manevrskih raket kot tudi njihove natančnosti zmanjšale ranljivost svojih letal. Podobne korake izvaja tudi Rusija.

Hkrati ZDA posodablajo tudi s podmornic lansirne manevrirane rakete (SLCM) z bojnimi glavami z manjšo močjo za uničevanje bolj točkastih ciljev in z manjšo kolateralno škodo, kar lahko na eni strani zamegljuje ločnico med strateškimi in ne strateškimi jedrskimi sistemi orožij. To sicer ne pomeni kršitev samega Sporazuma START, kot tudi ne sporazuma o omejitvi o jedrskih raketah srednjega dosega iz sporazuma INF¹.

¹ Sporazum INF, oziroma Sporazum o jedrskih orožjih srednjega dosega, to je med 500 in 5500 km sta 1987 podpisala Mihail Gorbačov in Ronald Reagan in za ta domet prepoveduje rabo vseh konvencionalnih in jedrskih kopenskih raket in pa manevrskih raket. Kasneje, po razpadu Sovjetske zveze, so se v sporazum INF vključile še Ukrajina, Belorusija in Kazahstan. Omenjeni sporazum še vedno velja, je pa na eni strani na preizkušnjah, ker

april 23, 2018

Podmorniške jedrske manevrirne rakete (SLCM) ne vodijo samo v večjo elastičnost glede same uporabe jedrskega orožja, marveč tudi delajo ločnico med jedrskim in konvencionalnim orožjem bolj zamegljeno in nejasno.

Več je razlogov zakaj ZDA postavljajo tako veliko težišče prav na razvoj SLCM. Omogoča jim krepitev vojaškega zavezništva v Vzhodni Aziji z nekaterimi državami kot je Japonska, brez javnomnenjsko in politično problematičnega nameščanja ameriškega jedrskega orožja na japonsko ozemlje. Hkrati gledajo ZDA svoje načrtovanje večjih zmogljivosti SLCM tudi skozi prizmo problematičnih odnosov z Rusijo glede potencialne odpovedi sporazumu INF, saj naj bi s tem pritiskale na Rusijo, da se tega vzdrži, hkrati pa v okviru svoje jedrske doktrine o razširjenem odvracanju krepijo in razvijajo pomorski del jedrske triade.

Omenili smo že, da ZDA vedno pogosteje očitajo Rusiji da problematizira INF, ker testira in preizkuša kopenske manevrirne rakete z doletom preko 500 km, kot tudi tovrstne mobilne sisteme.

Rusija poudarja da gre za njene "vzhodne izzive", ne pa za Zahod, to je zaradi krepitev raketnih zmogljivosti nekaterih tamkajšnjih držav, ki niso zajete v INF, iz zato to kompenzira na druge načine, kot so podmorniške manevrirne rakete v Kaspijskem morju. Rusija je je tovrstne konvencionalne raketne sisteme v Kaspijskem morju tudi prvič uporabila v sirski vojni leta 2015.

Morebitna razvodenitev sporazuma INF bi bila problematična, Rusija bi resda lahko okrepila nekatere vojaško strateške točke na svojem obrobju v Aziji, na Daljnem Vzhodu, lahko pa

Rusija ocenjuje, da je delno zastarel, "ker ji onemogoča nameščanje takšnega orožja na vzhodnih mejah" hkrati pa ga lahko razvijajo nekatere ruske sosedje, kot so Pakistan, Iran in Kitajska. ZDA precej pogosto izražajo dvome o tem, ali Rusija tovrstni sporazum spoštuje, ali pa ga dejansko krši in razvija nove sisteme konvencionalnih in jedrskih orožij, ki kršijo določila INF, na drugi strani pa podobne očitke na ZDA naslavlja tudi Rusija. Ameriške izstrelitvene platforme (lanserji) v okviru ameriškega raketnega dežnika SM-3 (v Romuniji in kmalu tudi na Poljskem) so tehnološko zelo kompatibilne z ameriškimi ladijskimi lanserji raket, zato Moskva izraža bojazen, da bi se ameriška raketna obramba lahko zlorabljala za izstreljevanje kopensko lansirnih manevrirnih raket.

april 23, 2018

tudi glede same Evrope, saj bi lahko tovrstno raketno orožje srednjega dosega uporabljala za ogrožanje evropskega raketnega dežnika.

ZDA za zdaj ne potrjujejo, da bi Moskva kopenske manevrirne rakete pričela nameščati in opremljati z jedrskimi konicami na svojih zahodnih območjih, vsekakor pa bi morebitni propad sporazuma INF lahko imel velike posledice za samo Evropo in njeno varnost.

ZDA izboljšujejo tudi natančnost gravitacijskih jedrskih bomb B61, s čimer prav tako krepijo svoje jedrske zmogljivosti in razširjeno odvrčanje. Trenutno je takšno jedrsko orožje pod strateške ravni, ki ga lahko nosijo letala F-16, Tornado, nameščeno v Nemčiji, Italiji, Belgiji in Nizozemskem. S tem Evropa na eni strani deli zavezništvo z ZDA v skupnem jedrskem odvrčanju, na drugi strani pa to velja kot prva ameriška zavarovalna polica glede jedrskih zagotovil Evropi. Samo Francija in Združeno kraljestvo imata lastne avtonomne jedrske zmogljivosti, za razliko od Francije, pa so otočani svoje jedrske zmogljivosti vključili v Natove.

Rusija je na drugi strani vse od gruzijske vojne leta 2008 dalje, svoje taktične jedrske zmogljivosti okrepila, predvsem v obliki povečanja števila raket kratkega doleta Iskander. ZDA zato razmišljajo tudi o tej kategoriji, saj velja, da ima Rusija približno 2000 kosov taktičnega jedrskega orožja, hkrati pa bi zelo verjetno vsako razpravljanje o povečanju Natovega taktičnega jedrskega orožja v Evropi sprožalo kontroverzne politične in javnomnenjske razprave.

Rusija vztraja, da je pri tovrstnem primerjanju potrebno upoštevati tudi taktično jedrsko orožje v ZDA, Franciji in Združenem kraljestvu ter držav v ruski južni in vzhodni periferiji (Indija, Pakistan, Kitajska, Severna Koreja, Izrael), saj je ruska geostrateška jedrska izpostavljenost bistveno drugačna, kot pa ameriška.

Rusija se bolj opira na svoje taktične jedrske zmogljivosti ne samo zato, da s tem krepí svoje zmogljivosti glede kopenskih raket kratkega doleta in letal dvojne namembnosti (konvencionalno in jedrsko orožje) marveč tudi svojo zračno obrambo in pomorske sile. Rusija po svojih strateških razmišljanjih s tem kompenzira svojo konvencionalno obrambo in

april 23, 2018

same konvencionalne oborožene sile na sploh, ki so v veliki meri neprimerljive z zahodnimi, zavezniškimi, predvsem pa ameriškimi.

Zaradi teh parametrov, NPR 18 ponavlja Natovo odločitev iz 2010 o pogovorih z Rusijo o krčenju ne strateškega jedrskega orožja, pri čemer so zavezniška razmišljanja ne toliko glede same ruske premoči v taktičnem jedrskem orožju, kot pa ruskem premeščanju tovrstnega orožja iz evropskega obrobja.

NPR 18 predvideva, da se na eni strani posodobijo in okrepijo (razširijo) ameriške jedrske opcije, obenem pa se naj ne bi zniževal sam jedrski prag. Na nek način naj bi s tem Washington varoval svoje zaveznike, in ZDA, pred potencialnimi jedrskimi ali nejedrskimi grožnjami, predvsem s strani Rusije, Kitajske, Irana in Severne Koreje. Prav tako je ameriški cilj, da se potencialno zoperstavijo do nekakšnih bodočih ogrožanj, ki trenutno še niso razvidna ali definirana.

Nekaj je osnovnih parametrov, ki naj jih takšna ameriška jedrska strateška politika izpolnjevala in sicer:

1. zmožnost povračilnega udara ameriške jedrske triade, na način, ki bo predstavljal konkretno povračilno sposobnost zoper nekatere močne jedrske države, kot sta Rusija in Kitajska. Taka zmožnost povračilnega jedrskega udara naj bi delovala odvračalno na potencialni prvi jedrski napad na ozemlje ZDA in ameriški strateški jedrski arzenal.
2. Verodostojno, razširjeno odvracanje za zaščito zaveznikov in partnerjev naj bi potencialne nasprotnike odvracalo od strateških konvencionalnih in jedrskih napadov. V primeru, da to ne bi delovalo, ameriška jedrska politika predvideva selektivno uporabo jedrskega orožja dokler se bi vzpostavilo odvračalno delovanje (*intra war deterrence*). ZDA si pri tem pridržujejo pravico do prve uporabe jedrskega orožja, če je to potrebno za končanje vojne v zeleni smeri, to je z eskalacijsko dominacijo ZDA.
3. Ameriški odvračalni koncept predvideva morebitno jedrsko opcijo tudi do držav z jedrskimi potenciali, kot je Severna Koreja, ki so dejansko prekoračile jedrski oborožitveni prag, in ki hkrati še nimajo razvitih povratnih jedrskih zmogljivosti (povračilni jedrski napad). Po NPR 18, preventivni razorožitveni jedrski napad ni nujen in neizogiben, ni pa tudi

april 23, 2018

izključen. V primeru strateškega napada na ZDA in ameriške zaveznike, po NPR 18 ni izključena neposredna eliminacija vpletenega in odgovornega režima (*tailored deterrence*).

4. NPR 18 vsebuje tudi neproliferacijsko dimenzijo, ker ZDA ne bodo z jedrskim orožjem ogrožale tiste nejedrske države, ki spoštujejo določbe Sporazuma o neširjenju jedrskega orožja (NPT), pri tem pa si pridržujejo pravico do uporabe jedrskega orožja zoper tiste nejedrske države, ki bi se posluževale strateških napadov na ZDA ali zaveznike. Takšen koncept je lahko sporen z vidika tako imenovanih negativnih jedrskih varnostnih zagotovil, ki jih jedrske supersile dajejo drugim državam, ne posestnicam jedrskega orožja.

5. V določeni meri je lahko sporno tudi uporabljati jedrsko orožje zoper bodoče, še nedefinirane grožnje. Je lahko ameriško jedrsko orožje v bodoče potencialno uporabljeno tudi denimo zoper kibernetске napade, s strateškimi posledicami?

Aktualna odvrčalna jedrska doktrina ZDA tako precej presega nekdanje klasično pojmovanje, to je odvrčanja od prvega jedrskega napada na ZDA. Na nek način razširjeno jedrsko odvrčanje spominja na Natov hladno vojni koncept, saj predvideva v okviru zavezništva kontrolirano in možno uporabo jedrskega orožja znotraj sprejemljivega praga uničenja, s čemer naj bi se vojna vodila na osnovi še sprejemljivih posledic.

V tem okviru mora tudi uporaba jedrskega orožja na ne strateški ravni s prvim napadom, s svojimi vojaškimi učinki nasprotnika prepričevati, da so njegovi vojaški in politični napadalni cilji neuresničljivi (*deterrence by denial*). Hkrati mora zagotavljati še sprejemljivo raven uničujočnosti in hkrati demonstrirati, da bi eskalacija vodila v nesprejemljivo in nerazumno raven uničenja in tveganja (*deterrence by punishment*).

Takšna predvidena eskalacija uporabe jedrskega orožja predvideva, da se bo nasprotnik nanjo odzval racionalno. Ameriški koncept na eni strani predvideva, da bo ameriško jedrsko orožje delovalo kot politični instrument, ki bo sam po sebi preprečeval vojaške spopade in konfrontacije, in na drugi strani, da bo vseboval konkretne in vojaško realne scenarije uporabe jedrskega orožja, če bo to potrebno.

Problem takšnega koncepta je lahko načet, če odvrčalna vloga zaradi napačnega dojemanja ali ocenjevanja nasprotnika ne deluje, in pride do selektivne eskalacije uporabe jedrskega

april 23, 2018

orožja. Vprašanje je, kako eskalacijo na eni strani uveljavljati verodostojno in hkrati zadržati tako omejeno, da še vedno lahko pride do zaustavitve spopada.

To predvideva ne toliko samo opiranje na lastno verodostojnost jedrskega orožja, kot tudi ocenjevanje vojaškega obnašanja potencialnega nasprotnika, lastne odpornosti na jedrske in strateške konvencionalne napade, kot tudi humanitarne vidike, mednarodno pravne vidike, pa tudi politične in geopolitične posledice in učinke prve uporabe jedrskega orožja, kar pa je seveda bistveno bolj zapleteno.

To je še posebej lahko izziv v tistih primerih, ko nasprotnik ne razpolaga z uporabnimi jedrskimi zmogljivostmi ali pa zmogljivostmi za povračilni udar na ZDA, in bi to lahko imelo uničujoče ali zelo škodljive posledice za regionalne ameriške zaveznike (denimo Južna Koreja). Potrebne so zelo dodelane konvencionalne in tudi jedrske opcije, če se ne želi povzročati nesprejemljivih humanitarnih in političnih tveganj. Uporaba jedrskega orožja bi namreč lahko predstavljala zrušenje nedotakljivega moralno-etičnega tabuja, ki je prisoten ves čas po drugi svetovni vojni, resno bi lahko načela mednarodno pravo in resno načela samo mednarodno ureditev in celo zamajala ameriška zavezništva.

Že sam koncept prvotnega jedrskega napada zaradi nejedrskih strateških napadov nasprotnika je sporen z vidika NPT. Naraščanje pomena in vloge jedrskega orožja je v nasprotju z duhom NPT, ki predvideva pogajanja in postopno odpravljanje jedrskega orožja.

Grožnje z eskalacijo uporabe jedrskega orožja proti jedrski sili, ki poseduje zmogljivosti za povratni drugi jedrski udar, in ki poseduje taktično jedrsko orožje, so bile osrednji element Natove strategije fleksibilnega reagiranja med vsemi drugimi strategijami v času hladne vojne. Že takrat je bila vprašljiva racionalnost strategije vzajemnega medsebojnega uničenja, s pomenljivo kratico MAD.

Tovrstne strategije v svojem jedru nimajo jasnih odgovorov na to, kako se naj ne strateške eskalacije pri uporabi jedrskega orožja jasno nadzirajo, še dodatno pa je lahko problem, če tudi nasprotnik reagira in razmišlja podobno.

april 23, 2018

Dileme ostajajo tudi v okviru ameriških jedrskih konceptov v okviru katerih njihovi snovalci predvidevajo natančne jedrske napade z jedrskimi glavami manjših moči, s čemer naj bi bila kolateralna škoda še sprejemljiva, povratni podobni jedrski napadi nasprotnika pa onemogočeni.

Koncept ameriškega razširjenega jedrskega odvracanja predvideva politično odločanje in na drugi strani upoštevanje vitalnega nacionalnega interesa pri odločanju o tem vprašanju tudi glede zaveznikov. Grožnje z uporabo jedrskega orožja so verodostojne samo takrat, če predvidljive posledice (učinki) upoštevajo tudi nacionalno in zavezniško preživetje. Tako kot so tudi vitalni varnostni interesi jedrskih sil, preprečiti strateške napade, to je preprečevati jedrske napade na lastno ozemlje. Pri tem pa je bolj kot sama izbira strateškega ali ne strateškega jedrskega orožja in lokacije, lahko problematična izbira ciljnih tarč ali območij. Še posebej ključnih območij jedrskih sil in njihovih zmogljivosti.

Eskalacijske opcije se tako zdijo smiselne predvsem v primeru uporabe zoper ne strateške vojaške zmogljivosti nasprotnika in izven, za nasprotnika ključnih območij (sanktuarij). Za zaustavitev napadov bi se teoretično ameriško jedrsko orožje moralo torej uporabiti tudi na ozemlju zavezniških in pa tretjih držav, ki bi jih nasprotnik uporabljal kot temeljišče. Takšna uporaba se zdi po NPR 18 precej možna in realistična, ne samo glede strateškega, marveč tudi taktičnega jedrskega orožja, ki naj bi bilo v okviru triade natančnejše in manj uničujoče.

Takšni koncepti o domnevno kontroliranih in ne strateških uporabah jedrskega orožja, omejene vojake spopade z jedrskim orožjem delajo bolj, ne pa manj verjetne. V krizah bi lahko prišlo do nepovratnih napačnih odločitev in težkih vprašanj o tem koliko ne strateških jedrskih udarov naj stran prenese, predno odgovori globalno strateško.

Vojaško jedrska odvracanja so v preteklosti delovala zaradi političnega prepričanja, da bi kakršnakoli vzajemna vojaška uporaba jedrskega orožja presegala kakršnekoli sprejemljive vojaške in politične vidike. Če zdaj vojaška stroka politiko prepričuje, da so omejeni in selektivni jedrski udari možni, glede na vojaške in politične posledice, pomeni to velik pritisk na politiko in samo razumevanje uničujočega spopadanja z jedrskim orožjem vso povojno obdobje.

april 23, 2018

Verjetno bo treba najprej razčistiti s vprašanjem ali zelo hitro, včasih celo nepredstavljivo tehnološko posodabljanje, in pa sama miniaturizacija moči jedrskega orožja, resnično pomenita tudi večjo, recimo temu tako, racionalno izvedljivost jedrske vojne. Navsezadnje tudi druge jedrske sile, in ne samo ZDA, kot denimo Rusija, v svojih vojaških doktrinah na novo vrednotijo vlogo in uporabo prvega jedrskega udara. Rusija tudi precej na glas razvija orožja, ki z veliko verjetnostjo prebijajo ameriški raketni dežnik, Kitajska to počne bolj sofisticirano in na tiho.

Človeštvu ne glede na vse konvencije, mednarodne sporazume in prizadevanja, do slej ni uspelo odpraviti še nobene kategorije orožij za množično uničevanje. Kot kaže zadnji napad na ruska državljana v Londonu, z zelo sofisticiranim živčnim strupom, gre razvoj tako ali drugače neumorno naprej, ne glede na proklamirane mednarodne sporazume, in načela s področja prepovedovanja razvoja, posedovanja in uporabe kemičnega in biološkega orožja. Slednjega ne bomo niti omenjali, ker je marsikaj mogoče že v okviru benignih "konvencionalnih" medicinskih epidemioloških, viroloških in bioloških raziskav.

Najhujša in najbolj uničujoča kategorija orožij za množično uničevanje, jedrsko orožje, ostaja tudi na formalni ravni, to je mednarodno pravno ne sankcionirana. Svet je še vedno razdeljen na "triado", to je tiste, ki jedrsko orožje lahko imajo, in vse ostale, ki se mu odpovedujejo. Vmes pa imamo tiste, ki ga ne bi smeli imeti, a ga dejansko imajo (Indija, Pakistan, Izrael), in se jim nič ne zgodi, in tiste, ki ga ne bi smeli imeti, a ga imajo, in zato čutijo posledice (Severna Koreja), ter tiste, ki so to na nek način poskušali (Iran).

Republika južna Afrika tako še vedno, in upajmo, da ne za vedno, ostaja svetel in še vedno unikaten zgodovinski primer edine države na svetu, ki je svoje jedrsko orožje dejansko odpravila, to je uničila.

Od zamisli ameriškega predsednika Obame za svet brez jedrskega orožja ni ostalo veliko, razen Obamove Nobelove nagrade. Morda še največ to, da je lansko leto Mednarodna kampanja za ukinitvev jedrskega orožja (ICAN), dobila Nobelovo nagrado za mir za prizadevanja za odpravo jedrskega orožja.

april 23, 2018

Pozitivno je, ker v OZN narašča kritična masa držav, ki zagovarjajo in podpirajo Sporazum o prepovedi jedrskega orožja. Vemo pa tudi, da so v OZN, kot tudi v mednarodni skupnosti na sploh, povedano po "orvelovski", "nekatero države bolj enakopravne kot druge".

Proklamirane ali pa ne proklamirane države z jedrskim orožjem in zaveznice, se temu niso pripravljene odreči. Iluzorno je tudi za pričakovati, da se bodo politiki jedrskih sil in njihovih zavezništev kdajkoli bili pripravljene vključiti v sporazum o prepovedi jedrskega orožja. Aktualna severnokorejska jedrska problematika danes, in včerajšnja iranska, sta zato lahko primerna podlaga in oblika njihove legitimizacije "jedrskih" stališč, lahko pa tudi trenutni priročen izgovor, da napredek na tem področju ni možen. Tudi če severnokorejske jedrske problematike ne bi bilo (več) in iranski dosje za vedno pospravljen v predal, ne bi bili bližje svetu brez jedrskega orožja. Bi se pač skušali poiskati novi argumenti, zakaj svet brez jedrskega orožja ni možen.

Po svoje je ironično, ker je zelo verjetno prav jedrsko orožje pomembno preprečevalo uničujočo vesplošno vojno v času blokvske polarizacije, naj se sliši še tako čudno. Naj bi novodobni načrti o razširjeni selektivni in taktični uporabi jedrskega orožja z razširjenim odvrčanjem tudi zoper potencialne ne posestnice jedrskega orožja prav tako delovali stabilizacijsko-odvrčalno?

Naj bi se Rusija odrekla jedrskemu orožju v razmerah, ko vse ocene kažejo, da bo srednjeročno in dolgoročno gospodarsko razvojno med največjimi poraženci, in ko je obenem konvencionalno vojaško, že sedaj v zaostanku za ZDA?

Naj bi se ZDA, ki so še vedno supersila številka ena, in edina globalna sila, odrekle jedrskemu orožju v razmerah, ko že sedaj vedno težje konvencionalno vojaško dominirajo v vseh delih sveta?

Naj bi se Kitajska, ki želi počasi prevzeti položaj in primat ZDA, odrekla jedrskemu orožju, če pa na svet gleda in ga razume multipolarno?

april 23, 2018

Naj bi se Indija odrekla jedrskemu orožju, v razmerah, ko Zahod vedno bolj stavi nanjo, kot osnovni azijski protiuteži naraščajoči moči Kitajske?

Naj bi se Pakistan, indijska sosed, s katero imata veliko odprtih vprašanj, odrekel svojemu jedrskemu orožju, potem ko na drugih področjih, veliki sosed praktično ne more parirati?

Naj bi Izrael javno priznal, da dejansko poseduje jedrsko orožje, a ga ne potrebuje več, in to zgolj zato, če se na Bližnjem Vzhodu za Izrael ugodno razrešujejo temeljni arabsko-izraelsko-perzijski problemi ?

Naj bi se v Evropi London in Pariz odrekla svojemu jedrskemu orožju, za katerega se ve, da je sicer resda rezultat hladne vojne, a delno tudi evropskih medsebojnih sporov iz druge svetovne vojne?

Geopolitično, čas za jedrsko razorožitev "nikoli ne bo pravi." Ameriško posodabljanje jedrskega arzenala in brisanje meje s konvencionalnimi orožji bo nova spodbuda Rusiji, Kitajski in morda drugim, za posodabljanje in krepitev lastnih jedrskih arzenalov. In obratno, v okviru jedrske spirale.

Politika in politiki jedrskih sil in zaveznic, kot tudi geopolitični strategji in vojaški načrtovalci, pač ne bodo nikoli pristali na svet brez jedrskega orožja. Kaj takega bo možno samo v okviru javno mnenjskih pritiskov, družbenega osveščanja od spodaj, civilnih družbenih gibanj, kritične mase intelektualcev, angažirane javnosti, medijev. Upajmo, da za to ne bo potrebna tudi nova Hirošima, ali če gremo na taktično jedrsko orožje - novi Černobil. Če parafraziramo "ne jedrskega" Obamo; "verjetno to ni možno v času naših življenj, si je pa za to vredno prizadevati."